

KAVAK AĞAÇLANDIRMA TEKNİĞİ

- Modern ve teknik kavakçılıkta başarı şartlarının en önemli iki şartından birisi, kavak ağaçlaması yapılacak yerin iyi seçilmesi, ikincisi ise kaliteli kavak fidanı kullanılmasıdır (Resim 1).

- Yurdumuzun tüm kıyı ve 800-1000 metre yüksekliğe kadar kıyı ardı bölgeleri melez kavak yetiştirilmesine elverişlidir. Bu bölgelerde yetişme yeri şartlarının uygunluğu nedeniyle kavaklar 10-12 yılda kesim çağına gelerek, bölgedeki kavak odunu işleyen endüstrilerce iyi fiyatlarla değerlendirilirler. Bu bölgelerde yetiştirilecek yerli selvi kavaklar hem ağır büyürler, hem de bir çok zararlının tehdidi ile karşılaşabilirler.

Orta Anadolu Bölgemiz ile Güney-Doğu Anadolu Bölgemizde ise hem melez kavaklar hem de selvi kavaklar yetiştirilebilir. Ancak yetiştiricinin bunlardan hangisini yetiştireceğine karar verirken kavak odununun pazarlama imkanlarını gözönünde tutmalıdır. Sert iklimli Doğu Anadolu Bölgemizde ise şimdilik selvi kavağı yetiştirilmesini tavsiye ediyoruz.

- Genel olarak; gevşek bünyeli, derin, havalanması ve geçirgenliği iyi, az kireçli, pH (Asitlik ve alkaliliği) 6-8 arasında olan sulanabilen veya taban suyu seviyesinin kavak köklerinin uzanabileceği derinlikteki topraklar ideal topraklardır.

- Kavak ağaçlaması tesis edeceğimiz fidanlar kesinlikle Devlet Fidanlıklarından veya Devlet Fidanlıklarının teknik kontrolde bulunan resmi belgeli özel fidanlıklardan alınmalıdır. Kullanılacak fidanlar 2 yaşlı veya iyi gelişmiş, 1 yaşlı ve yetiştirilecek yere uygun klondan olmalıdır (Resim 2).

- Ağır killi topraklar, taban suyu iki metreden derinde olan veya sulanamayan topraklar, çok kireçli ve tuzlu topraklar ile taban suyu daimi olarak 50 cm. den yakın olan topraklar kavak ağaçlamaları için verimli olmazlar.

- Kavak ağaçlaması tesis edilecek arazi dikimden önce yaz veya sonbahar başında çapraz derin sürüm yapıldıktan sonra diskaro çekilerek düzeltilmeli, yoğun yağmur mevsimi gelmeden dikim çukurları açılmalıdır (Resim 3).

- Kavakların yaprakları olduğu dönemlerde arazide toprak yüzeyine yakın su duruyorsa, drenaj hendekleri ile bu su boşaltılmalıdır.

Dikimlerde aralık ve mesafe düzeni ne olmalıdır?

- Kavak ağaçlamalarında karar verilmesi en güç ve en gerekli konu aralık-mesafe düzenidir. Bir kavak ağacına isabet eden yaşama alanının yüzölçümü itibariyle kavak ağaçlamalarında sıklık dereceleri şöyledir.

Çok sık: 10 m²'den az

Sık: 10-25 m²

Nisbeten sık: 25-35 m²

NORMAL SIKLIK: 35-45 m²

Seyrek: 45-60 m²

Çok seyrek: 60 m²'den fazla.

Bu derecelerden hangisinin seçileceği konusunda:

a- Yetiştirme ve üretim amacı

b- İklim

c- Kullanılacak kavak klonu ve türü

d- Plantasyon şekli

e- Pazarlama şartları

kararımızı etkileyen faktörlerdir. Fidanlıklarımızda üretilip halka dağıtılan Samsun klonu (77/51) ile I-214 melez kavak fidanları için 6x6, 5x7, 5x5 metre gibi aralık-mesafeler, uygulanmasını tavsiye ettiğimiz normal düzenlerdir. Bu aralık-mesafeler ile dikilen kavaklar 10-12 yaşında 30-40 cm. çaplarında kalın kavak odunu üretebilirler. Kavak yetiştiricileri eğer kontrplak, kibrit ve inşaat sektörleri gibi kalın çaplı odun tüketen endüstrilerin ihtiyacına yönelik üretim yapmak istiyorlarsa, yukarıda belirtilen aralık-mesafe düzeni ile kavak ağaçlaması yapmaya devam etmelidirler.

Son yıllarda kavak odunu tüketen endüstri kollarında ve bunların tüketim kapasitelerinde meydana gelen önemli teknik ve teknolojik gelişmeler daha ince boyutlu kavak odunlarının da, tüketimlerine imkan sağlamış ve ileri ülkelerdeki bu değişim ülkemize de yansımış bulunmaktadır. Küçük ve ince boyutlu odun kullanma sözkonusu olunca, tabiatıyla aralık-mesafelerin daralması ekonomik yönden gerekli olmaktadır. Özellikle Lif-yonga sanayinin Dünya'da ve ülkemizde son yıllarda ulaştığı gelişmeler, önümüzdeki dönemlerde odun kullanımında kalite kadar miktara da önem verileceğini göstermektedir.

Yetiştiricilerin I-214 melez kavak klonu ile ince çaplı odun üretimini amaçlamaları halinde, tesis edecekleri kavak ağaçlamalarında aralık-mesafeler 2x4,15x4 ve 2.5x4 metre olmalıdır. Bu durumda sıralar mutlaka kuzey-güney istikametine getirilerek kavak ağaçlanmasının yazın güneyden bol ışık alması sağlanmalıdır. Bu aralık mesafelerle tesis edilen kavak ağaçlamalarından 4-5 yıl sonunda ortalama 12-15 cm. çapında kavak odunu alınabilir ve pazarlanabilir. Ancak bu şekilde sık kavak ağaçlaması tesis etmek isteyen yetiştiriciler elde edecekleri ince odunları hangi fabrikalara satabileceklerini önceden düşünmeli ve bu kavakları alacak fabrikalarla ön satış sözleşmesi yapmalıdırlar. Aksi takdirde yetiştirecekleri kavakları satamayabilirler ve bu yaşa gelmiş sık kavak ağaçlamasının artık ıslahı da mümkün değildir. Ancak bu tip kavak ağaçlamalarından daha kalın bıçıklık odun elde edilmek istenirse, teknik bir eleman nezaretinde zaman zaman uygun seyreltme kesimleri yapılarak kalan ağaçlar 18-20 yıl sonra kesilebilir.

Bu bilgilere göre melez kavak fidanları ile kavak ağaçlamaları tesis edecek yetiştiricilere, eskiye oranla daha bilinçli olmalarını ve tereddüt halinde İzmit'teki Kavakçılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne başvurmalarını öneriyoruz.

- Kararlaştırılan aralık mesafe düzenine göre çukur açılacak yerler birer çubuk ile işaretlenir. Dikim çukurları el ile bel kürek kullanılarak veya traktöre monte edilmiş burgularla açılabilir. Dikim çukurları iki yaşlı fidanlar için ortalama 60 cm. genişlik, 90-100 cm derinlikte olmalıdır. Bir yaşlı fidanlar için bu genişlik ve derinlik daha az tutulabilir. Toprağın killi olması halinde çukur genişlikleri mümkün olduğu kadar arttırılmalı, kum oranı fazla hafif ve kaba bünyeli topraklarda ise çukur derinlikleri normal olarak bir metreyi bulmalıdır (Resim 4).

- Burgu ile dikim çukuru açıldığında çukurun yanında parlak ve sert bir tabaka oluşuyorsa bu tabakayı birkaç yerinden yırtmadan fidan dikilmemelidir.

- Fidanlıktan sökülen kavak fidanları mümkün olduğu kadar kısa süre içerisinde dikilmelidir.

- Fidanlar dikime kadar geçen süre içerisinde (bir gün bile olsa) kavakçılık tesis edilecek arazinin bir kenarında 50-60 cm derinlikte çukur veya hendekte dik olarak toprakla iyice örtülerek gömüye alınmalıdır (Resim 5).

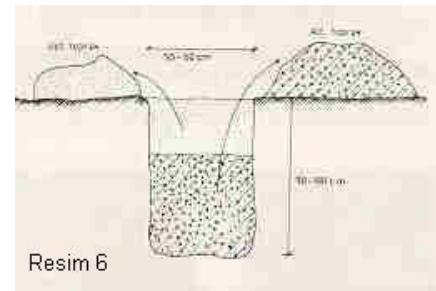
- İki yaşlı kavak fidanları 6-7 metre uzunluğunda olduğundan, taşıma işinde kullanılacak araçlar uzun kasalı olmalıdır.

- Fidanların aşırı güneş, rüzgar ve don gibi elverişsiz hava şartlarından en çok zarar göreceği kısımları kökleri olduğundan, taşınma sırasında kökler branda ile örtülmelidir.

- Kavak fidanı dikimi, kasım ayı sonu ile mart ayının ilk yarısı arasındaki tomurcuklar patlamadığı dönemde yapılmalıdır. Samsun klonu (77/51) şubat ayı içerisinde dikilmelidir.

- Toprağın donmuş olduğu dönemlerde dikim yapılmamalıdır.

- Dikimde çukurun alt yarısına üst toprak, üst kısmına çukurun altından çıkan toprak konulmalıdır (Resim 6).

- Bir teneke iyi yanmış hayvan gübresi çukurun üst yarısına konulan toprakla karıştırılmalıdır.

- Dikim esnasında toprak ayakla iyice sıkıştırılmalı ve fidana herhangi bir kazık bağlanmamalıdır.

- Fidan dikim çukurunda dikim esnasında su var ise uygun bir kap ile boşaltılmalıdır.

- Fidan çukuru toprak seviyesine kadar toprakla doldurulmalı, fidanların diplerine toprak yığılmamalıdır (Resim 7).

- Komşumuz tarlasına kavak dikilecekse, sınırdan 3 metre, zirai kültür yapılacaksa en az 5 metre içerden yapılması gerekir.

- Dikimden sonra çıkan dip sürgünleri ilk yılın eylül ayı içerisinde kesilmelidir.

- Çatal tepeler ağacın yapraksız olduğu kış mevsimi içerisinde teklenmelidir.

- Kuruyan ve kırılan fidanların yerlerine birinci yılın sonunda kuvvetli ve kaliteli fidanlarla tamamlama dikimleri yapılmalıdır.

- Kavak ağaçlamasının ilk yıllarında çapa bitkileri ile ziraat yapılabilir (Resim 8).

- Kavak ağaçlamalarında ilk yıllarda mayıs ve temmuz aylarında olmak üzere yılda iki defa pullukla sürüm ve diskaro çekimi yapılması uygun olur.

- Dördüncü yıldan itibaren 7. yaşa kadar yılda en az bir kere sürüm ve diskaro yapılmalıdır.

- Sıralar arasında toprak işlemesi yapılırken fidan gövdelerine 50 cm'den fazla yaklaşılmalıdır.

- İlk yıllarda toprak işlemesi yapılmamış veya sıg olarak yapılmış kavak ağaçlamalarında sonradan derin sürüm yapılması zararlıdır.

- Kavak ağaçlamasına hayvan gübresi verilmesi yararlı olacaktır.

- Kavak ağaçlamasının su ihtiyacı yağışlarla veya toprakta mevcut taban suyu ile karşılanamıyorsa, mutlaka sulama yapılması gereklidir (Resim 9).

- Ağır ve killi topraklarda seyrek aralıklarla fakat bol su ile sulama yapılmalıdır.

- Kumlu-çakıllı (Kaba yapılı) topraklarda ise sık aralıklarla azar azar sulanmalıdır.

- Kavak ağaçlamalarında sulama yapıldıktan sonra toprak tava gelir gelmez, mutlaka sürüm yapılmalı veya diskaro çekilmelidir (Resim 10).

- Kavaklarda budama ağustos ayının ilk yarısında veya şubat ayı içerisinde yapılmalıdır.

- Kavak ağaçlamalarında ilk budamaya gövdeler 10 cm. kalınlığa geldikten sonra başlanmalıdır.

- Budamalar her yıl bir veya iki dal halkası alınmak suretiyle düzenli ve tedrici olarak yapılmalıdır (Resim 11).

- Kavak ağaçlamalarında idare süresi diye adlandırdığımız kesim yaşının tayini, her şeyden önce kuruluşta uygulanan aralık ve mesafe düzenine bağlıdır. Genel olarak iyi yetiştirme yerlerinde normal aralık mesafe düzenleri ile kurulmuş ve normal bakım görmüş kavak ağaçlamaları ortalama 10-12 yılın sonunda kesim çağına gelirler (Resim 12).

- Kavak ağaçlaması sıklaştıkça kesim yaşı küçülür. Seyrekleştikçe uzar. Gelişme ve piyasa durumuna göre kesimler biraz erkene alınabildiği gibi 3-4 yıla kadar geciktirilebilir.

- Kavak odununun en önemli kullanma ve tüketim alanları; kontrplak, kibrit, yükleme paleti, kaplama, inşaat, ambalaj, odun hamuru, lif ve yonga sanayii, ayakkabı kalıbı, kundura ökçeleriyle, kalıp ve protez endüstrileridir. Sayılan endüstri dalları arasında halihazırda en fazla tüketimi kontrplak, kibrit, ambalaj ve inşaat sektöründen sonra lif-yonga levhaları sektörü yapmaktadır. Bir kavak ağaçlandırılmasının kıymetlendirilmesinde, ağaçlama sahibinin bu kıymetlendirme alanlarını iyece etüt etmesi ve önerilen fiyatları buna göre değerlendirmesi gerekir.

- Kavak ağaçlamalarını tesis ederken ve tesisten sonra ortaya çıkacak önemli sorunların en iyi çözüm yolu, İzmit'teki Kavakçılık Araştırma Müdürlüğü ile Bölgedeki Orman Fidanlıklarına danışılarak bulunabilir.

